

A FRANCIA KÜLVÁROSOK LÁNGJAI

THE FLAMES IN THE FRENCH SUBURBS

Ha 2005 októberének és novemberének franciaországi eseményeit felidézzük, elsődlegesen az észak- és fekete-afrikai származású fiatalok csoportjai és a francia rendőrök közötti összecsapások, a felégetett autók és középületek képei elevenednek meg a szemünk előtt. A történetek természetesen ennél bővebb magyarázatra szorulnak és nem szűkíthetők le pusztán az agglomerációkban élő bevándorlók, valamint a franciák közötti kulturális és vallási szakadékokra, hanem egy összetett társadalmi problémára hívják fel a figyelmünket. Az okok közé pedig többek között a globalizáció kihívásai, a jobb- és baloldali kormányok urbanizációs, és közoktatási politikái, a külvárosokban jellemzően előforduló rendőri túlkapások, vagy jobb esetben a mindennapos igazoltatások sorolhatóak. Elgondolkodtató, hogy az akuttá vált probléma kezelésére eddig megtett országos és európai szintű lépések ellenére a bevándorlással és magukkal a bevándorlókkal kapcsolatban felmerülő problémák napjainkig kitapinthatók szerte a gall állam területén.

If people recall the events to mind in France during October and November 2005, think primarily of the confrontations between the groups of the young north- and black Africans and the French police, of burnt cars and public buildings. I mean that these incidences need more explication and people cannot restrict it as a culture gap or a religious difference between the French nation and the immigrants living in the agglomerations. It draws our attention to a complex social problem, which causes are: challenges of the globalization, urbanizational and educational politics of the various governments whether they were in the right or in the left wing, abuses and identity checks committed by the police in the suburbs almost every day. It is conceivable that despite some national and European steps to manage this problem, this phenomenon is still alive throughout in the territory of the Gallic state.

Franciaország érzékeny városi zónáiban[^I] többségében észak-, és fekete-afrikai bevándorlók élnek mindennapjaikat. Fiatalok ezrei laknak itt, akik 2005 őszén a nemzetközi híradásokba is bekerültek. Nem történt egyéb, mint húsz év eredményei-eredménytelenségei a felszínre törtek és a bevándorlók iskolapadjaiból kikerült, többségében kiskorú, vagy a nagykorúság határát éppen elérő fiatalok ezrei spontán kirobbantották azokat az eseményeket, amelyekkel a világ figyelmét próbálták magukra felhívni. A Sorbonne egyik kutatója, a szociológus Didier Lapeyronnie a HVG-nek adott interjújában kifejtette: „Szigorúan hagyományos értékrend, családi alapon szervezett feketegazdaság, a többségi társadalomtól való reménytelen távolodás jellemzi a francia peremvárosi gettókat...”[^{II}]. A szakember az idézett beszélgetésben a városi peremkerületeket nevezi meg gettóként, ahol 2009-ben már körülbelül 6-8 millió embert tartottak nyilván, többnyire bevándorlókat és azok leszármazottait. A 2005 végén bekövetkezett zavargások cseppet sem voltak újszerűek és a mára feledésbe merült történetnek – nem akkora sajtóvisszhanggal, de – azóta is van folytatása. Írásomban kísérletet teszek arra, hogy mindezen események kirobbanásának hátterét, okait, valamint előzményeit megvilágításba helyezve válaszokat nyerjünk napjaink bevándorlás problematikájának kezelésével és az esetleges válaszlépésekkel kapcsolatosan.

2005. OKTÓBER 27. – NOVEMBER 17.

„Bouna et Zied – Mort pour rien.”[^{III}]: az idézet, amely pólókon, transzparenszen volt látható sőt, helybéli fiatalok meg is zenésítették. A húsz napig tartó franciaországi eseményeket egy helyi konfliktus inspirálta: három külvárosi fiatal közül

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 3. szám

FÁBIÁN Éva

egy mauritániai fekete és egy tunéziai arab fiú halálos áramütést szenvedett egy trafóházban, állítólag az őket igazoltatni akaró rendőröktől menedéket keresve. Harmadik társukat, egy török fiatalembert súlyos sérülésekkel szállították kórházba. Ez a szikra néhány napon belül a nagyobb francia városok agglomerációit is lángba borította. Történt ezen kívül, hogy október 30-án, tisztázatlan körülmények között, ismeretlenek könnygázgránátot dobtak a clichy-sous-bois-i muszlim imaterembe. A zavargások kirobbanásának okai között említik továbbá az akkor belügyminiszteri posztot betöltő Nicolas Sarkozy kijelentését a párizsi argenteuili kerületben, mi szerint csőcseléknek nevezte az elővárosi fiatalokat, illetve már korábban, 2005 júniusában azzal fenyegetőzött, hogy megtisztítja a lakótelepeket a bűnözőktől, méghozzá nagynyomású Karcher-mosóval.

Az éjszaka eseményei kapcsán nappal is érezhető volt a feszültség az utcákon a lakosság és a környékre kivezényelt, emelt létszámú rendőri erő között. A napközbeni relatív békében mindazt, hogy mi zajlik éjszakánként ugyanott, „...a bérházak között éktelenkedő elszenesedett szemetes konténerok és autók, rosszabb esetben kiégett üzlethelyiségek, épületek jelzik...”[IV] – adta közzé a HVG helyszíni tudósítója. A történetek nagy károkat okoztak a francia külvárosi kerületekben, a többségében fiatalokból álló bandák eleinte még csak kövekkel, vasgolyókkal és Molotov-koktélokkal hajtották végre akcióikat, vagy csaptak össze a kivezényelt rendőrökkel, azonban akadt olyan eset is, amikor lőfegyver sült el. Az első néhány napban a politikai elit részéről Sarkozy adott hangot véleményének, azonban ez az amúgy sem nyugodt kedélyeket még inkább felkorbácsolta, és politikai körökben is jelentős bírálatokat kapott a belügyminiszter. A stafétabotot az akkori kormányfő, Dominique de Villepin vette át. Összességében: a kialakult helyzet kapcsán tett lépések és mindezek ígérete fokozatosan a 2007-es elnökválasztási harc részévé váltak. Érdekes fejlemény ez annál is inkább, hogy addig „...jobb és baloldali kormányok egyaránt eredménytelenül kezelték a külvárosi lakosság problémáját...”[V].

A franciaországi zavargások november 17-én értek véget, mindössze húsz napig tartottak, azonban ahhoz elegendőek voltak, hogy hatalmas károkat okozzanak járművekben és épületekben. A DCRG (Direction Centrale des Renseignements Généraux – Általános Központi Tájékoztatási Igazgatóság)[VI] 2005. december 6-ai jelentése alapján az események semmiféle szervezettségre, lakótelepi szolidaritásra nem utaltak, valamint az iszlám radikálisoknak, a szélsőbaloldali szerveződéseknek, illetve az alvilágnak sem volt hozzá közük. Ahogyan fogalmazott: „...az országban szervezetlen felkelés történt, amely a lakótelepek népi lázadásává növekedett vezető és programjavaslat nélkül.”[VII] A francia politikáról – ezzel együtt a zavargások okairól – szigorú véleményt alkotott, miszerint az a francia külvárosok komplex problémáját elhanyagolta. A károk összegét 250 millió euróra becsülték, amely 274 települést, kilencezer járművet és közel száz középületet érintett.[VIII]

2005. ELŐTT ÉS UTÁN

A 2005 őszi történet esemény-sorozat a jéghegy csúcса volt. A francia külvárosokban és a nagyvárosok egyes negyedeiben uralkodó feszültségekről már a kilencvenes években kaptunk híreket. Az itt élő fiatalokról már akkor elmondható volt, hogy: „...sokszor ragadtatják magukat vandalizmusra: kirakatokat törnek be, autókat gyújtanak fel (...) szikrázik a feszültség a járőröző rendőrök és a „beur”-ök[IX] (...) között.”[X]. 1996 nyarán például a papírokkal nem rendelkezők (sans papiers), vagyis az illegálisan Franciaországban tartózkodó bevándorló afrikaiak és kínaiak forgatták fel egy időre a francia fővárost. A rendőrség feloszlatta a megmozdulást, azonban az ehhez hasonló események egészen 1997-ig folytatódtak.

A 2005-ös esemény központi helyet foglal el az érzékeny városi területek története szempontjából, azonban a valósághoz hozzátartozik, hogy az „...autógyújtogatás egyes negyedekben (...) meglehetősen mindennapos cselekmény, nem kell hozzá kollektív erőszak.”[XI]. Később, 2009-ben például Marseille-ben törtek ki zavargások, mivel Algéria a futball világbajnokság selejtezőjén kikapott Egyiptomtól. A rendőrök több mint 500 kommandós segítségével tudták csak lenyugtatni a kedélyeket. A jelenség mélyen szociális gyökerei a francia bevándorlás történetének második világégést követő időszakát megismerve részben kikristályosodhatnak.

1945. UTÁNI BEVÁNDORLÁS TÖRTÉNET

„A Franciaországgal szomszédos népek migrációs hullámai a távoli múltból indultak, ám a modern korig éreztették hatá-sukat.”[XII]. Az ország területére már a középkorban érkeztek bevándorlók, elsődlegesen az európai területekről. Ázsia és Észak-Afrika lakossága nagyobb létszámban először az első világháború után jelent meg francia földön és eleinte a nagyobb városokat célozták meg. A jelentős emberveszteségek miatt nagy szükség volt rájuk mindamellett, hogy Párizs, Lyon, vagy Marseille városaiban „...jelenlétük már jóval korábban is megszokottnak számított...”[XIII].

A bevándorlók nagy számát tekintve, egészen a második, az előzőtől jóval több emberéletet követelő világégés utáni évekig a gall állam sajátos helyzetben volt, azonban a „...második világháborút követő dicsőséges három évtized folya-mán egész Európa a bevándorlás terepévé válik...”[XIV]. Újdonságot az jelentett, hogy a folyamatot a háború, illetve az emigráció miatti munkaerőhiány serkentette. A migránsok elsődlegesen a dél-európai és az afrikai területekről érke-ztek, ennek a gyarmatbirodalmi múlt kiváló történelmi előzményt szolgáltatott és maga a rendszer is megkönnyítette be-áramlásukat. A hatvanas évekig – amellet, hogy a bevándorlás mértéke visszafogottnak volt mondható – nagy számban érkeztek európaiak, például olaszok és spanyolok. Az évtized második felétől megindult a volt gyarmatokról – főként Algéria, Marokkó, Laosz, Vietnám, Kambodzsa, Törökország és Fekete-Afrika területeiről – történő bevándorlás és csök-kent az Európából érkezők száma.

A hetvenes években a bevándorlás rendszere átalakult: megkezdődött a korábban betelepültek családgye-sítése[XV], amely az effektív munkaerő arányát csökkentette. Ezenkívül újabb probléma ütötte fel a fejét: a hetvenes évekbeli világ-gazdasági válság és a gazdaság szerkezetváltása (automatizáció, informatizálás, delokalizáció). Mindez tömeges mun-kanélküliséghez vezetett, illetve ismét előtérbe került az alkalmi munkaviszony, amely a bérből élők tömegeinek okozott létbizonytalanságot. Ehhez társult a közoktatás tömegesedése, amellyel megszűnt a tanulással történő társadalmi ki-emelkedés lehetősége. 1974 a francia bevándorlás történetének egyik fontos dátuma. A munkaerő toborzását korlátozó intézkedések bevezetése az Európai Közösségen kívüli országokból érkező bevándorlók számának csökkentésére és kvalitatív összetételük korlátozására (francia nyelvismeret, minimális iskolai végzettség kikötése) irányult.

Noha a nyolcvanas évek kedvező eseményeket is hoztak, – például a ZEP-ek, vagyis a kivételes támogatásban részesí-tett oktatási zónák (Zone d'éducation prioritaire) 1982-es megalkotásával – az 1986-os „*Pasqua-törvény komoly politikai viharokat kavart Mitterrand és Chirac* kényszerű „társbérletének” fedele alatt.”[XVI]. Az akkori belügyminiszter – 1986 és 1993 közötti törvényeivel – az országban letelepedni kívánók számának limitálását, az új tartózkodási engedélyek kiadá-sának erőteljes visszaszorítását és az illegális bevándorlók hazaküldését kívánta megvalósítani, megalkotva ezzel a hivatalos papír nélküliek (sans papiers) kategóriáját.

Fontos állomás az Alain Juppé-kormány időszaka, aki Jean-Louis Debré belügyminiszterével az úgynevezett banlieue (külváros) probléma megoldására létrehozta a PNIU-t, vagyis az országos városi beilleszkedési tervet. Ennek egyik alapelve a perifériákon és a nagyvárosok alsóvárosaiban történő foglalkoztatás növelése volt az itt munkahelyeket te-remtő ipari és kereskedelmi vállalkozásoknak, illetve 546 *problémás településnek* nyújtott adókedvezmény segítségével. A relatíve olcsó megoldásnak tűnő lépést azonban a közvélemény minimális megértéssel fogadta a költségtakarékosság és a szociális ellátás megvonásának időszakában.

Egységes migrációs politika a kilencvenes évek végére sem jött létre és az ezredforduló sem hozta el a várva várt válto-zásokat függetlenül attól, hogy a bevándorlást érintően fontos előrelépések történtek az 1998-as Chevènement-féle és a Nicolas Sarkozy belügyminisztersége idején, 2003-ban és 2006-ban[XVII] született törvények kapcsán. A hiányosságok a 2005-ös külvárosi zavargásokban csúcsozódtak ki, fejfájást okozva az európai köz-, és politikai életnek egyaránt.

A BEVÁNDORLÁS KÉRDÉSE AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Öreg kontinensünk a bevándorlók számára elsődleges célállomásnak számít, azonban az Európai Unió tagországai között mindig is jelentős véleménykülönbségek és érdekellentétek voltak e kérdés kapcsán. Az összes tagállam politikai elitje rövid távú pártpolitikai taktikával reagált a cselekvést illetően. „Valójában a bevándorlók idegen kultúrája, rendsze-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 3. szám

FÁBIÁN Éva

rint erős vallási kötődése, eltérő integrációs képessége és hajlandósága, jellegzetes életviteli szokásai, sőt az EU-államok korántsem egységes befogadói gyakorlata (...) meghatározza a bevándorlásról kontinensünk nyugati felén kialakult (...) képet. Ráadásul, a bevándorlók szinte minden uniós országban jórészt az iszlám világból érkeznek, s főként városokban települnek le, meghatározott góccokat alkotva.”[XVIII]. Az európai kontinensen koncentráldódik az iszlám és a nyugati világ számos ellentéte és előbbire különösen nagy figyelem irányult a 2001. szeptember 11-ei támadások kapcsán. Ez a figyelem pedig az azt követő események miatt állandósult. Ezen kívül problémát jelent az is, hogy az EU területén a legális bevándorlás mellett sok a menekült és az illegális bevándorló[XIX].

Az Európába érkező migránsok száma a kilencvenes években csökkenni kezdett, azonban a jelenség területileg fokozatosan szétszóródott, így összeurópai kérdéssé vált. Az integráció állampolgárainak biztonságérzetére ható tényezők közül a munkanélküliség mellett mára az egyik legfontosabbá a bevándorlás kérdése vált. Be kell azonban látni, hogy Európának igenis szüksége van rájuk, mivel az aktív népességének aránya rohamosan csökken, az „...ENSZ előrejelzése szerint 2050-re az olaszok 12 millióval, a németek 20 millióval kevesebben lesznek, ha nem lesz bevándorlás.”[XX]. Az érem másik oldala: milyen migránsokra van-lenne szüksége a kontinensnek? A válasz az, hogy az Európai Unió olyan potenciális munkavállalóknak tud teret biztosítani, akik megfelelő képzettségükkel részt tudnak vállalni egy adott ország, így a kontinens gazdasági stabilitásának fenntartásában, illetve fejlesztésében. Állampolgárainak az általuk befizetett adókra és járulékokra is szüksége van ahhoz, hogy társadalombiztosítási rendszereiket fenntartsák. Azonban a tagállamokban tapasztalható nagyfokú munkanélküliség és az a tény, hogy a többségében az európai kontinensen kívülről érkező migránsok nagy része a relatíve bőséges segélyek rendszeres felvételével képzelel leélni élete hátralevő részét, nem igazán meggyőző érv egy átlagember számára arra nézve, hogy szüksége van a bevándorlókra. Kettős szemlélet honosodott meg: kellene is, meg nem is.

OKOK ÉS KÖVETKEZMÉNYEK

Az ötvenes években a Franciaországba érkezett migránsokkal a munkanélküliség átlagban még csak 1% körül mozgott. Az agglomerációk bádógvárosainak és munkásszállóinak növekedése pedig azt mutatta, hogy ideiglenes állapotnak gondolták jelenlétüket. A hatvanas évek elején a városok jelenlegi problémás részein még munkáscsaládok és az alsó középosztály élt. Helyükre érkeztek folyamatosan a főként Európán kívüli területekről származó bevándorlók, akik – miután kialakították saját életterületüket – gyakorlatilag egy „ellentársadalmat” (ellenpólust) hoztak létre a többségi franciával szemben. A hetvenes évek elején épültek a ma is látható (eredetileg olcsó bérlakásnak készült) klasszikus külvárosi lakóházak, amelyekkel – az új urbanizációs modell kapcsán – a városok körüli korábbi nyomornegyedeket kívánták megszüntetni. Az évtized folyamán azonban lassan, de biztosan növekedésnek indultak mind a szociális, mind pedig a munkát illető különbségek a bevándorlók és a franciák között. A kvalifikáltabb munkákat utóbbiak végezték. A hetvenes évek világgazdasági válságát pedig már senki sem kerülhette el: Franciaországban emelkedésnek indult a munkanélküliség.

A nyolcvanas években teret nyert az országban az iszlám-ellenesség, főként a Renault-nál és a Peugeot-nál dolgozó bevándorló munkások 1982-es sztrájkja miatt. A feszültségek további erősödésében a francia szélsőjobboldal kilencvenes évekbeli előretörése játszott a szerepet: „...a franciaországi bevándorlás egész története során mindig a *nem európai jövevények ügye forrószítta fel a politikai hangulatot*. Ezt (...) lovagolta meg a francia szélsőjobb hírhedt vezére, *Jean-Marie Le Pen* is.”[XXI].

Az első bevándorlókat nem zavarta az érezhető diszkrimináció. Szükségük volt a munkára, illetve életkörülményeik még így is sokkal kedvezőbbek voltak, mint szülőhazájukban. Gyermekeik és unokáik viszont már Franciaországban születtek és a fogyasztói társadalomban nőttek fel. Emiatt nehezen fogadják el peremhelyzetüket, legyen szó akár iskoláról, akár lakóhelyről, akár munkahelyről. A problémákkal küszködő városrészek fokozatos pusztulása visszafordíthatatlanná vált

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 3. szám

FÁBIÁN Éva

annak ellenére, hogy a nyolcvanas évek eleje óta a kormányok több milliárd eurót költöttek élhetőbbé tételükre, a különféle rekonstrukciós programokra. Mára, aki csak tehette, elköltözött innen. 2005-ben az itteni egy főre jutó átlagjövedelem 40%-al volt alacsonyabb az országos átlagnál amellet, hogy magasabb volt a bevándorlók, ezen belül pedig a 29. életévüket be nem töltöttek aránya. Utóbbi 40-50% körül mozgott.

A két Clichy-sous-Bois-beli gyermek halála soha nem váltott volna ki ennyire szélsőséges megnyilvánulásokat, ha a külvárosok fiatalsága nem érezné magát marginalizálódott helyzetben. Az egész nap semmit tevő, iskolából kimaradó, munkalehetőséghez pedig egyáltalán nem jutó, többségében kiskorú fiatalok körében a bűnözés aránya nagyon magas és javarészt az utcán szocializálódnak. A helyi iskolák nehezen tudják ellátni funkciójukat, a pedagógusok fluktuációja magas. A helyi muszlim fiatalok (és idősebbek) körében a vallásos szerveződések nem igazán jellemzőek, azonban „...van egy kiterjedt, kulturális, életmódbeli hagyományokkal összefonódó vallási kötődésük...”[XXII], így az eredendő vallásukat ért támadásokat rasszizmusnak tekintik. Szociológusok szerint az okok a politikusok által figyelembe nem vett strukturális munkanélküliségben is keresendők. Emellett az utóbbi évtized nemzetközi terrorfenyegetettsége miatt a több mint 750 – fele részben észak-afrikaiak, 20%-ban fekete afrikaiak, illetve szegények és alkoholisták otthonát jelentő – érzékeny városi terület problémáját országsszerte közbiztonsági kérdésként kezelték. A francia közgondolkodást jól jellemzi, hogy ha valaki a peremkerületekről beszél, akkor egyértelműen azok színes bőrű bevándoroltjairól mond véleményt.

Az erőszakos cselekményekre minden demokratikus berendezkedésű társadalomnak rendelkeznie kell egy megfelelő válasszal. Nicolas Sarkozy például belügyminisztersége alatt, a külvárosok és az egyes negyedek növekvő számú bűncselekményei miatt és a hatékonyabb válaszlépések megtétele érdekében, a francia rendőrség egyik szolgálatát, a rohamrendőrségként funkcionáló úgynevezett Köztársasági Biztonsági Testületeket (CRS – Campagnes Républicaines de Sécurité) stabil állomáshelyekkel rendelkező regionális szervezetekké alakította.

Az eddigi események mély társadalmi válságot mutatnak, azonban a 2005 utáni válaszlépések inkább a problémák elkendőzését szolgálták. A Nemzetgyűlés három hónapos rendkívüli állapotot szavazott meg, amelyet a kormány jóvá hagyott. A hivatalos adatok alapján országosan 4800 embert állítottak elő és több mint 760 ellen indult eljárás, ebből körülbelül 120 kiskorú, a legfiatalabb pedig 10 éves volt, „...a bobigny-i kiskorúak ügyeiben illetékes bíróság elnöke szerint azonban a szóban forgó kamaszok jellemzően nem voltak rovott múltúak, vagyis heccből, a balhé kedvéért vettek részt a randalírozásban.”[XXIII] Az akkori belügyminiszter, Nicolas Sarkozy szankciók és adminisztratív lépések megtételének szükségességét hangsúlyozta. A miniszterelnök, Dominique de Villepin pedig még az események időszakában közzé tette kormánya szociális, oktatási-, és várospolitikai csomagját, amelyben célként fogalmazták meg az elővárosi beiskolázottság és a foglalkoztatottság növelését, illetve a jobb minőségű lakóhelyi környezet megteremtését. Újra megindult az a tendencia, amely a lakótelepeket komfortosabbá és emberközelibbéké kívánta tenni.

A francia államban ma két-három havonta vannak kisebb-nagyobb zavargások valamelyik külvárosi lakótelepen. A forgatókönyv ugyanaz szinte mindig: valamiféle rendőri túlkapás, balhé, néhány napos autó és szemeteskonténer gyűjtogatás, kődobálások, végül erőteljes rendőri beavatkozás. „A komolyabb esetek után az állam ígéretet ezt-azt, és szétoszt egy kis pénzt.”[XXIV].

ZÁRÓ GONDOLATOK

A statisztikákat tekintve, a 2003-as, 2004-es és a 2005-ös években a bevándorlás adta a francia népességnövekedés átlagosan 30%-át. „A legtöbb európai országban a bevándorlóknak ez a részesedése sokkal nagyobb, a 25 uniós országban átlagban 85 százalékos.”[XXV] volt. Ebből is látható, hogy a jelenlegi francia problémát elsődlegesen nem az újonnan érkezők, hanem a második-, harmadik generációs bevándorlók, vagyis a fiatalok jelentik. Az ő integrációjuk az, ami igazán sok nehézséget okoz függetlenül attól, hogy folyamatosan növekszik a vegyes házasságok száma.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 3. szám

FÁBIÁN Éva

A 2005-ös zavargásokat elkövető fiatalok szülei, nagyszülei másodlagos állampolgárok voltak bőrszínük, vallásuk, kultúrájuk, szokásaik miatt és szociálisan is rosszabb körülmények között éltek, mint gyermekeik, unokáik. Nehéz így elsősre megérteni a probléma gyökereit, azonban az amerikai Ted Robert Gurr elméleti modelljének alkalmazásával sikerülhet. A professzor szerint a tapasztalt relatív elnyomorodás azt jelenti, hogy az egyén által elvárt érték és az az érték, amelyre lehetősége van, egymástól eltér. Amennyiben ez a különbség fennáll, akkora feszültség generálódhat, hogy az akár egy csoportos lázadás formájában testet öltő politikai erőszakként is megnyilvánulhat.

A húsz nap eseményei minden európai állam számára, ahol bevándorlók élnek, intő például szolgálnak. Látható, hogy a problémák helytelen kezelése, avagy figyelmen kívül hagyása mihez vezethet: egy, a többségi társadalommal szemben elkülönülő, majd befelé fordul és gettósodásra hajlamos társadalmi csoportot hoz létre, amely a teljes szociális és egzisztenciális kilátástalanság okán először spontán, majd szervezett erőszakot produkál. Ehhez pedig nem kell különösebb indokot találni, elég egy politikus ismételt felelőtlen és sértő kijelentése, vagy akár egy külvárosi muszlim imaterem elleni újbóli megnyilvánulás.

Franciaországban a bevándorlás kérdését – annak minden olyan vonzatával együtt, mint a diszkrimináció, az erőszak, a társadalmi- és szociális szakadékok, a kirekesztés, a szélsőségesek, a vallási radikalizmus és a külvárosok helyzete – elsődlegesen belbiztonsági szemszögből kezelik. A migráció témája sokszor vált ki heves politikai vitákat, mindemellett, hogy a multikulturalizmus tabu.

A modern európai nagyvárosok problémás negyedeiben és alsóvárosainak szegény háztartásaiban élők számára a munkanélküliség és az iskolázatlanság jelenti a legnagyobb gondot. Sok egyedülálló szülő él itt, aki örül, ha talál magának munkahelyet. Emellett nincs lehetősége, hogy kiskorú gyermekével annyit foglalkozzon, amennyit kellene-szeretne. Marad tehát az utca. Fontos megérteni, hogy az európai bevándorlók kérdését nem kulturális fenyegetésként kell megélnünk, hanem többségében szociális problémákkal küszködő közösségekként kellene őket kezelnünk egy, az adott ország sajátosságait figyelembe vevő, egységes bevándorlás politika kialakításának segítségével.

Kulcsszavak: Franciaország, bevándorlás, Európai Unió, válságkezelés, Maghreb országok

Key words: France, immigration, European Union, crisis management, Maghreb states

FELHASZNÁLT IRODALOM

BEN AMI, Shlomo: *A bevándorlók és a rasszizmus: Ellenálló fogadás.* =HVG, 1993. 15. évf. 1. sz. -pp. 52-53. -ISSN 1217-9647

BLANC-CHALÉARD, Marie-Claude: *A bevándorlás francia története (Részletek a tanulmányból).* =Európai tükrök, 2006. 11. évf. 7-8. sz. -pp. 73-77. -ISSN 1416-6151

CROWLEY, John – WEIL, Patrick: *Befogadó vagy kirekesztő Európa: Három modell versengése.* =HVG, 1993. 15. évf. 1. sz. -pp. 51-52. -ISSN 1217-9647

CSIKI Tamás: *Franciaország megtelt? (II/I).* – Internet:

[http://www.biztonsagpolitika.hu/?id=16&aid=698&title=Franciaország_megtelt!?\(II/I\)](http://www.biztonsagpolitika.hu/?id=16&aid=698&title=Franciaország_megtelt!?(II/I)) (Letöltés: 2010. november 23.)

CSIKI Tamás: *Franciaország megtelt? (II/II).* – Internet:

[http://www.biztonsagpolitika.hu/?id=16&aid=699&title=Franciaország_megtelt!?\(II/II\)](http://www.biztonsagpolitika.hu/?id=16&aid=699&title=Franciaország_megtelt!?(II/II)) (Letöltés: 2010. november 23.)

FÓRIS György: *„Bevándorlási paktum”.* – Internet: <http://www.vg.hu/velemeney/bevandorlasi-paktum-241892> (Letöltés: 2010. december 27.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 3. szám

FÁBIÁN Éva

- GAZDAG Ferenc (1997.): *Franciaország története 1945-1995.* -Bp.: Zrínyi Kiadó, -ISBN 963 327 279 3
- GOYTISOLO, Juan: *Észak-afrikai bevándorlók: A Gibraltár túl szoros?* =HVG, 1993. 15. évf. 1. sz. -pp. 54-55. -ISSN 1217-9647
- HAHNER Péter (2002.): *Franciaország története.* -Bp.: Műszaki Könyvkiadó, -ISBN 963 16 2763 2
- HAHNER Péter: *Bevándorlók nemzete.* =Rubicon, 2000. 11. évf. 1-2. sz. -pp. 72. -ISSN 0865-6347
- HAJDÚ István (szerk.) (2004.): *A válságreagáló műveletek elmélete és gyakorlata a 21. században.* -Bp.: Egyetemi jegyzet, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
- HAJDÚ István (szerk.) (2006.): *Válságreagáló műveletek.* -Bp.: Vázlatalbum, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
- KAKASY Judit: *A külvárosok lázadása – rendkívüli állapot Franciaország nagyvárosaiban.* =Kisebbségkutatás, 2006. 15. évf. 2. sz. -pp. 316-320. -ISSN 1215-2684
- MAGYAR Péter: *Forrongó francia külvárosok: Marshall-terv a lázadóknak.* =HVG, 1995. 17. évf. 47. sz. -pp. 45-46. -ISSN 1217-9647
- MAKAY Zsuzsanna: *François Héran: Le temps des immigrés. Essai sur le destin de la population française. (A bevándorlók kora. Gondolatok a francia nép sorsáról.) Seuil, Paris, 2007, 112.* =Demográfia, 2007. 50. évf. 4. sz. -pp. 451-453. -ISSN 0011-8249
- NÉV NÉLKÜL: *A titkosszolgálat felismerései a francia lázadásról.* – Internet: <http://www.nol.hu/archivum/archiv-386734> (Letöltés: 2011. január 9.)
- NÉV NÉLKÜL: *Bevándorlási paktumot fogadtak el az uniós szakminiszterek.* – Internet: <http://www.hrportal.hu/c/bevandorlasi-paktumot-fogadtak-el-az-unios-szakminiszterek-20080926.html> (Letöltés: 2010. december 27.)
- NÉV NÉLKÜL: *Európai menekültügyi és migrációs egyezmény.* – Internet: <http://www.euractiv.hu/belugyek/linkdossziek/europai-menekultugyi-es-migracios-egyezmény> (Letöltés: 2010. december 27.)
- NÉV NÉLKÜL: *Külvárosi zavargások Franciaországban: A betondzsungel törvényei.* =HVG, 2005. 27. évf. 45. sz. -pp. 9. -ISSN 1217-9647
- NÉV NÉLKÜL: *Megdöbentő videók a párizsi metrózavargásokról.* – Internet: http://hvg.hu/vilag/20070329_metrozavargas (Letöltés: 2010. december 27.)
- NÉV NÉLKÜL: *Párizs és az illegális bevándorlás: francia kulcs.* =HVG, 1997. 19. évf. 12. sz. -pp. 20-28. -ISSN 1217-9647
- NÉV NÉLKÜL: *Szétverték a bevándorlók Marseille belvárosát + Képek.* – Internet: <http://mno.hu/portal/676499> (Letöltés: 2010. december 27.)
- PARGETER, Alison: *Észak-afrikai bevándorlók Európában és a politikai erőszak.* =Kisebbségkutatás, 2007. 16. évf. 3. sz. -pp. 640-642. -ISSN 1215-2684
- SARKOZY, Nicolas (2006.): *Vallomások.* -Bp.: Századvég Kiadó, -ISBN 963 7340 35 5
- SCHILLING, Walter: *Európa, a bevándorlók kontinense.* =Európai szemle, 2003. 14. évf. 1-2. sz. -pp. 71-77. -ISSN 0866-0085
- SCHWEITZER András: *Francia bevándorlási múzeum: Idegen bűvölet.* =HVG, 2008. 30. évf. 8. sz. -pp. 41-42. -ISSN 1217-9647
- SIMON Mária: *Bevándorlók és befogadók francia földön.* =Társadalmi szemle, 1991. 46. évf. 5. sz. -pp. 87-93. -ISSN 0039-971X
- SZTERNÁK György (2009.): *Szélsőséges erőszakos szervezetek, mint lehetséges veszélyforrások, a demokratikus társadalmakban.* -Bp.: Egyetemi jegyzet, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 3. szám

FÁBIÁN Éva

TÜRKE András István: *Franciaország és az EU bevándorlási problémái.* – Internet:<http://europavarietas.visuart.eu/files/turkemigracio.pdf> (Letöltés: 2011. január 11.)VÁSÁRHELYI Júlia: *Patrick Stefanini francia bevándorlásügyi államtitkár. „Nem szeretnék részt venni az agyelszívásban.”* =HVG, 2008. 30. évf. 14. sz. 74-75. o. -ISSN 1217-9647VIDA László: *A lisszaboni szerződés kilátásai: Bevándorlási viták.* =HVG, 2008. 30. évf. 42. sz. -pp. 34. -ISSN 1217-9647VIDA László: *Francia külvárosok az erőszakhullám után: a hamu alatt.* =HVG, 2005. 27. évf. 49. sz. -pp. 41-43. -ISSN 1217-9647VIDA László: *Illegális bevándorlók Észak-Franciaországban: mehetnéjük van.* =HVG, 2009. 31. évf. 17. sz. -pp. 29-30. -ISSN 1217-9647VIDA László: *Külvárosi gettók Franciaországban: az élet peremén.* =HVG, 2009. 31. évf. 2. sz. -pp. 29-30. -ISSN 1217-9647VIDA László: *Külvárosi zavargások Franciaországban: krónikus gyulladás.* =HVG, 2005. 27. évf. 45. sz. -pp. 8-12. -ISSN 1217-9647

Egyéb internetes források:

<http://www.insee.fr/fr/methodes/default.asp?page=definitions/zone-urbaine-sensible.htm> (Letöltés: 2011. január 6.)http://www.interieur.gouv.fr/sections/a_l_interieur/la_police_nationale/organisation/dcrg (Letöltés: 2011. január 9.)

VÉGJEGYZET

[I] Ezek a közhatalom által meghatározott városi területeket jelentik. A várospolitikai fellendítése érdekében egy 1996. november 14-i törvény három beavatkozási szintet különböztet meg. Az egyiket érzékeny városi övezeteknek (ZUS – Les zones urbaines sensibles) nevezzük, míg a másodikat városi megújulási területeknek (ZRU – Les zones de redynamisation urbaine), a harmadikat pedig tisztán városi övezeteknek (ZFU – Les zones franches urbaines) hívjuk. A három szint létrehozásával a problémás negyedek és a külvárosi területek különböző fokú nehézségeire is választ kíván adni a francia politika.

[II] VIDA, 2009b, -p. 29.

[III] „Bouna és Zied – A semmiért haltak meg.”

[IV] VIDA, 2005b, -p. 8.

[V] KAKASY, -p. 318.

[VI] Az 1911 óta DCRG-nek nevezett belbiztonsági szolgálat feladata az információk felderítése és összegyűjtése a kormány számára. Részt vesz az állam alapvető érdekeinek védelmében és hozzájárul a belső biztonsághoz. Tevékenysége fontos szerepet játszik a terrorizmus és a veszélyeztetett csoportok elleni küzdelemben, illetve többek között nyomon követi a közvélemény alakulását, a társadalmi konfliktusokat és biztosítja a különféle versenyek és szerencsejátékok megfelelő működését is.

[VII] NÉV NÉLKÜL: *A titkosszolgálat felismerései a francia lázadásról.* – Internet: <http://www.nol.hu/archivum/archiv-386734> (Letöltés: 2011. január 9.)

[VIII] Ibid.

[IX] a Maghreb-országokból származó bevándorlók (a szerz.)

[X] MAGYAR, -p. 45.

[XI] KAKASY, -p. 317.

[XII] BLANC-CHALÉARD, -p. 73.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE**Budapest, 2011.
4. évfolyam 3. szám****FÁBIÁN Éva**

[XIII] BLANC-CHALÉARD, -p. 74.

[XIV] BLANC-CHALÉARD, -p. 76.

[XV] A szükség miatt szétszakadt családok európai egyesítésének lehetőségét a bevándorlók és a családok jogait rögzítő nemzeti és nemzetközi jogszabályok, illetve a különböző jogi szabályzók tették lehetővé, azonban integrálásuk sokáig koordinálatlanul történt.

[XVI] SIMON, -p. 93.

[XVII] Ez volt az úgynevezett bevándorlási és integrációs törvény. Lényege, hogy a bevándorlók passzív elfogadása helyett a megválogatásuk, illetve az integrációjuk elősegítése a fontosabb.

[XVIII] SCHILLING, -p. 72.

[XIX] Az unió területére évente körülbelül 400-500 ezer illegális bevándorló érkezik. Egységes szabályozás hiányában, a más és más céllal érkező bevándorlók mindig is megtalálták a kikapukat és többnyire ki tudtak bújni az ellenőrzés alól. Az integráció legtöbb országában az illegális migránsok számára átlagban 15 nap áll rendelkezésre, hogy elhagyják az adott állam területét, ami tökéletesen elegendő egy másikba történő tovább utazáshoz.

[XX] HAJDÚ, -p. 59.

[XXI] SIMON, -p. 92.

[XXII] VIDA, 2009b, -p. 30.

[XXIII] VIDA, 2005a, -p. 41.

[XXIV] VIDA, 2009b, -p. 30.

[XXV] MAKAY, -pp. 451-452.